

Za zadovoljevanje večine skupnostnih potreb narodu zadostuje lastna državna oblast. Za zadovoljevanje nekaterih širših potreb, ki niso kulturno specifične, stopajo narodi v medsebojno pogodbeno povezavo, v smislu katere nastajajo skupne večnarodne zveze in ustanove, katerih pristojnosti, sestava in poslovanje se razvijajo v pogodbeno določenih okvirih.

Ciril A. Zebot

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Novi družbeni in politični razvoj v Jugoslaviji se giblje v smeri naraščajočega pritiska za uveljavljanje izvirne suverenosti republike. Pritisk v tej smeri je zaradi izrazitih kulturnih posebnosti ter kričnega gospodarskega izkoriščanja in zaposlavljanja posebno močan in vztrajen v Sloveniji. Ta razvoj narekuje tudi Slovincem v svetu, da podprejo novo slovensko državno in demokratično uveljavljanje.

Ciril A. Zebot

LETNIK XXII. — VOLUME XXII NOV.—DEC. 1971 Published monthly by: Slovenian National Federation, of Canada, 646 Euclid Ave. Toronto, Ont. Canada. ŠTEVILKA 11—12. NUMBER 11—12

VESEL BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO

Želita

uredništvo in uprava "Slovenska Država"

DA BI OSTAL PRI NAS

SLOVENSKI BOŽIČ

Misel ne le moja, ampak skoro vseh, hiti za Božič v rodno vas. Božična bilja: Skoro kakor praznik sam! Tudi oni, ki so bili proč od doma, so ta dan prišli domov, da skupno proslave rojstvo Boga-človeka. Pri fari se je zamajal veliki zvon. Njemu so se pridružili še ostali. V zgodnjem zimskem mraku, ko so začele prve zvezde na nebu, so zvonovi pri fari in pri sosednjih cerkvah peli, kakor da bi se odprlo nebo in da angelji sami pojo nebeško Glorijo.

Družina je zbrana. Božično drevo in pod njim jaslice. Razvije se procesija: oče in mati, za njim družina. Mati kropi z blagoslovljeno vodo, oče pokadi z dišičim kadilom hleve, kašče in hišo. Pred jaslicami pokleknejo in molitev rožnega venca se glasi kakor slavospev Oni, ki je to noč rodila Njega, ki ga svet in nebo ne moreta obseči: Zveličarja sveta! "Ki si ga Devica, rodila", moli slovesno oče in družina ponavlja Zdravo Marijo za Zdravo Marijo. Potem se oglasi pesem. Božična pesem; kako lepe so slovenske božične pesmi. Kdor le more, gre k polnočnici. Nekaj čudovito lepega tako slovesnega, da človeka pretrese in prevzame. Zveličar se nam je rodil, radujemo se...

Razkropljeni smo po svetu. Tako daleč drug od drugega. Celu v mestih, kjer je še kaj slovenske skupnosti, je vse drugače. Tujina ni domovina, ne pozna lepih navad, ki so še v veljavi doma tudi danes. In vendar! Ohranimo slovenski Božič tudi v tujini: V Ameriki, v Kanadi, v Astraliji, v Argentini, povsod, kjer je razkropljena slovenska kri.

Oče in mati, pokrbita, da bo ta lepa slovenska dedščina ostala v veljavi tudi v zdomstvu. Zakaj bi vlekli v družine tuji ključ, ohranimo to, kar je naše, slovensko, kar je krščansko. Ne takozvani Santa Claus, ampak jaslice, lepe slovenske jaslice. Prav, naj bo božično drevo, naj vidljivo sosedje skozi okno ob večerih lučke na božičnem drevescu, toda na častnem mestu naj bodo lepe jaslice s hlevom, v njem pa božje Dete. In potem: kropjenje ter kadilo, rožni venec in pa slovenska božična: Sveta noč, blažena noč... Če kaj, potem bo prav to družino še bolj povezovalo, da bo vsaj nekoliko podobna božji Družini. Nič bolj sodobni svet ne pogrša, kot domačnosti in družinske toplote. Vse tako nekam beži iz hiše in išče sreče v lagodnosti in uživanju. Če bodo naše družine znale ohraniti to božično toplino, ta krščanski duh, ki veje prav za božične praznike, potem bo več sreče in zadovoljnosti. Izpolnilo se bo božično angeloško voščilo: In mir ljudem na zemlji. Mir najprej v družinah, potem pa bo ta mir blagodejno vplival tudi na okolico.

Slovenke, Slovinci! Blagoslovljen Božič! Ta božični blagoslov pa naj gre z nami vsemi tudi v leto 1972.

Mirko Geratič

TOWARDS "FIRST CLASS CITIZENSHIP" FOR ALL

J. R. RUDNICKYJ

Na seji odbora "Kanadske etnične tiskovne zveze" (C.E.P.F.) 13. nov. letos v Torontu, kateri so prisostvovali odborniki iz Vancouverja, Winnipegja, Toronta in Montreala je odbor zavzel pozitivno stališče do zveznih vladnih ukrepov, ki se tičejo "tretjega elementa" v Kanadi. Vselej važnosti in aktualnosti priobčujemo v celoti v anečesčni izjavo, ki jo je po naročilu odbora pripravil za člane prof. J.B. Rudnickij, nekdanji član B. & B. komisije. Prof. Rudnickij je na čelu posebnega oddelka za tozadevna vprašanja v odboru C.E.P.F.

Uredništvo "S.D."

At the beginning, some ten years ago, there was French-English "biculturalism" — Lauréneau's creation. And the Federal Government considered it good. With Pearson's Blessing in 1969, a "Royal Commission on Bilingualism and Biculturalism" was created. But in 1967 there was one Commissioner's warning dissent: Canada was not "bi-bi", but multilingual with two official languages and multicultural with many "enclave" and "symbiotic" cultures throughout the country. And finally there was a "multicultural" Fourth Volume of the B&B Commission in 1970.

It took a considerably longer time for the Federal Government to react to the recommendations of this Volume than was the case with Volume I in 1967. Perhaps the problem of "the other ethnic groups" in Canada forming, besides British and French, one-third of its population was more complex and less palatable to the dominant "non-other" groups, or perhaps it was the preoccupation with such pressing matters as tax reform, American surcharge, and other fiscal problems that caused this delay.

Be that as it may, the official pronouncement of the Government's multicultural policy on October 8, 1971, was an important though long overdue recognition of the so-called "ethnic" contribution to the development of Canada, and was at the same time a triumph of justice and proper evaluation of the Canadian reality.

Quite naturally, it was warmly welcomed by all those concerned, particularly by the "other ethnic groups" and the "Canada Ethnic Press Federation" — the nationwide spokesman of those groups. The new policy, establishing the idea of a multilingual and multicultural Canada in the official English-French bilingual context, was indeed a turning point in the development of both the concept of majoritarian dualism versus minoritarian pluralism on one side and the confession of the faith in one Canadianism on the other. To be true, the nearly 8-year long educational process of the Canadian society during the existence and work of the B & B Commission has positively influenced the average public opinion with regard to the "other ethnic groups". Yet some barriers had still to be overcome, misconceptions put straight, attitudes revised, and extremist views calmed down. Now we are facing a new era in the life of our nation, marked by a planned "just cultural policy" for the "just society" and "first class citizenship" for all Canadians. On October 8th it was subscribed to by all the political leaders of the country.

Whatever the practical results of the new multicultural policy of the Government in the near future might be, its ideological basis is most appealing and far-reaching. It reads among others as follows:

"Ethnic pluralism can help us overcome or prevent the homogenization and depersonalization of mass society. Vibrant ethnic groups can give Canadians of the second, third, and subsequent generations a feeling that they are connected with tradition and with human experience in various parts of the world and different periods of time... The sense of identity developed by each citizen as a unique individual is distinct from his national allegiance. There is no reason to suppose that a citizen who identifies himself with pride as a Chinese-Canadian, who is deeply involved in the cultural activities of the Chinese community in Canada, will be less loyal or concerned with Canadian matters than a citizen of Scottish origin who takes part in a bagpipe band or a highland dancing group. Cultural identity is not the same thing as allegiance to a country. Each of us is born into a particular family with a distinct heritage: that is, everyone — French, English, Italian, and Slav included — has an "ethnic" background. The more secure we feel in one particular social context, the more we are free to explore our identity beyond it. Ethnic groups often provide people with a sense of belonging which can make them better able to cope with the rest of society than they would as isolated individuals. Ethnic loyalties need not, and usually do not, detract from wider loyalties to community and country".

Unfounded fears that through multicultural policy Canada would become "balkanized" that there would be a danger of a "tower of Babel", etc., are very persuasively, annulled by such statements as: "Canadian identity will not be undermined by multiculturalism. Indeed, we believe that cultural pluralism is the very essence of Canadian identity. Every ethnic group has the right to preserve and develop its own culture and values within the Canadian context. To say we have two official languages is not to say we have two official cultures, and no particular culture is more "official" than another. The policy of multiculturalism must be a policy for all Canadians".

Sapientia sat! Every patriotic Canadian should be proud of this new interpretation of the Canadian identity and should support such an official policy.

Yet, with all due respect and approval of this new development in the internal life of our nation, there are still some outstanding problems awaiting their ultimate solution.

First, it is unknown what funds in concrete terms will be set aside by the Federal Government for implementation of the planned multicultural development.

Secondly, some federal agencies, like the CBC, are still reluctant to undertake any changes:

Ministerski predsednik Ontarijske vlade g. W. Davis govori na banketu Etnične tiskovne zveze ob priliki proslave 20-letnice (1. okt. 1971.) Levo od njega predsednik organizacije g. V. Mauko, desno ceremonial g. P. Cekuta.

Ze v prejšnji številki smo poročali, da je 9 zaslužnih mož in žena dobilo častno članstvo v E.T.Z.O. (E.P.A.O.) na slikah levo na desno: provincialni tajnik in minister za državljanstvo g. John Yaremko pomaga (on je že 10. let častni član) nekdanjemu ontarijskemu mi-

nist. predsedniku g. L. Frostu (on je že 15. let članščičan) pri podelitvi častnega članstva g. A. Grossmanu, (Ont. ministru za trgovstvo in razvoj). Na desni stoji predsednik in urednik lista g. V. Mauko.

NE DVEKULTURNOST AMPAK VEKULTURNOST

Kanadska vlada načelno pozitivno ocenjuje kulturno raznolikost Kanade in ne želi samo, da bi se vsi bolj zavedali vrednosti te raznolikosti, marveč, da bi se ta tudi ohranila. Etnične skupine predstavljajo namreč poleg drugega za poudarjene tudi domačnost, zavest pripadnosti neki skupini, kar je velike važnosti zlasti v današnji dobi industrijske tehnologije, množične komunikacije in urbanizacije.

Pripadnost določeni etnični skupini je nekaj drugega kot pripadnost državni skupnosti. Lojalnost etnični skupini ne izpodkopuje lojalnosti do države. Etnična mnogoličnost ne bo spodkopavala kanadske identitete, še več, kulturni pluralizem

je bistven za kanadsko identiteto.

Uradna dvojezičnost ne pomeni privilegiranega položaja bodisi angleške bodisi francoske kulture. Zakon o uradnih jeziki določa samo, da sta angleščina in francoščina uradna jezika, ne si angleške bodisi francoske kulturne dade pa tega položaja tudi kultura.

Zato izraz "dvojna kultura" (biculturalism) ne opiše pravilno kanadske družje. Pravilna oznaka je: vekulturnost (multiculturalism).

Cilji federalne vlade

Vlada hoče zagotoviti vsakemu človečanske pravice, razvijati kanadsko identiteto, krepiti kanadsko edinstvo in pospeševati kulturno raznolikost v dvojezičnem okviru.

Te cilje bo vlada zasledovala na štiri načine:

1. Kanadska vlada bo podpirala vse kulture v Kanadi in bo podpirala v mejah razpoložljivih sredstev razvoj vseh kulturnih skupin, ki so dokazale željo in tudi dejanske napore za nadaljnji razvoj, ki so sposobne rasti in doprinesati Kanadi in ki so obenem potrebne podpore.

2. Vlada bo podpirala člane katere koli etnične skupine, da premagajo kakršne koli ovire pri polni soudeležbi v kanadski družbi.

3. Vlada bo podpirala ustvarjalna srečanja in izmenjavo med vsemi kanadskimi etničnimi skupinami v interesu državne edinstva.

4. Vlada bo podpirala priseljenca, da se priučijo enega ali drugega uradnih jezikov.

je bistven za kanadsko identiteto.

Uradna dvojezičnost ne pomeni privilegiranega položaja bodisi angleške bodisi francoske kulture. Zakon o uradnih jeziki določa samo, da sta angleščina in francoščina uradna jezika, ne si angleške bodisi francoske kulturne dade pa tega položaja tudi kultura. Zato izraz "dvojna kultura" (biculturalism) ne opiše pravilno kanadske družje. Pravilna oznaka je: vekulturnost (multiculturalism).

Cilji federalne vlade

Vlada hoče zagotoviti vsakemu človečanske pravice, razvijati kanadsko identiteto, krepiti kanadsko edinstvo in pospeševati kulturno raznolikost v dvojezičnem okviru.

Te cilje bo vlada zasledovala na štiri načine:

1. Kanadska vlada bo podpirala vse kulture v Kanadi in bo podpirala v mejah razpoložljivih sredstev razvoj vseh kulturnih skupin, ki so dokazale željo in tudi dejanske napore za nadaljnji razvoj, ki so sposobne rasti in doprinesati Kanadi in ki so obenem potrebne podpore.

2. Vlada bo podpirala člane katere koli etnične skupine, da premagajo kakršne koli ovire pri polni soudeležbi v kanadski družbi.

3. Vlada bo podpirala ustvarjalna srečanja in izmenjavo med vsemi kanadskimi etničnimi skupinami v interesu državne edinstva.

4. Vlada bo podpirala priseljenca, da se priučijo enega ali drugega uradnih jezikov.

Sest programov

Vlada bo skušala dosežati te cilje s šestimi programi:

1. Podpore vekulturnim udejstvovanjem. Kjer bo dokazana potreba, bo vlada dala podporo dejavnostim kot sestankom večih etničnih skupin, organizacijskim sestankom novih skupin, programom za pripravo za državljanstvo in za orientacijo priseljenec, konferencam, mladinskimi dejavnostim, kulturnim izmenjavam med skupinami itd.

2. Program za razvoj kulture bo preiskoval razmerje med jezikom in kulturnim razvojem. Posredoval bo bistveno znanje o obsegu in naravi zahtev posebnih etničnih skupin za ohranitev jezika in kulturni razvoj. Vlada je pripravljena pomagati pri izdajanju učnih knjig za tretji jezik kot tudi podpirati etnični tisk.

Sest Slovenk pod vodstvom gđc. Silvije Ovcjak so nastopile s petjem na proslavi 20. letnice etnične tiskovne zveze v Ontario in žele uspeh.

ZA ZAŠČITO KANADSKIH DRŽAVLJANOV

Ko je bil Tito na uradnem obisku v Kanadi, je — po poročilih v svetovnem tisku — kanadski zunanji minister Mitchell Sharp imel razgovor z jugoslovanskim sekretarjem za zunanje zadeve Mirkom Tepavcem. Kanadski minister je zahteval od jugoslovanskega, da mora Jugoslavija priznati tiste, ki s kanadskimi potnimi listom obiščejo Jugoslavijo — za kanadske in ne za jugoslovanske državljane. Kakšen odgovor je dobil kanadski zunanji minister še ni znano, toda uredite tega vprašanja je zelo važna za tiste, ki so se po drugi svetovni vojni naselili v Kanadi in postali kanadski državljani. Jugoslavija namerč smatra vse, ki so zapustili Jugoslavijo in se niso iz-

brsali iz jugoslovanskega državljanstva, za jugoslovanske državljane, kadar so na ozemlju Jugoslavije (torej, kadar pridejo domov na obisk). Kanada pa želi, da z njimi postopajo kot s kanadskimi državljani.

• Verski listi v Evropi so obširno poročali o mašniški posvetitvi Mirka Stubca iz Maribora. Novomašnik je bil srečno porocen z zdravnico, ki je umrla v avtomobilski nesreči. Njun otrok je ostal pri življenju. Ko je sedaj hčerka odrasla, se je odločil, da bo postal duhovnik. Ko je daroval prvo sv. mašo, je nosila v sprevidu v mariborski stolnici njegova hčerka križ na blazini.

3. Vlada bo podpirala pisanje objektivnih zgodovinskih etničnih skupin v Kanadi. V načrtu je pisanje zgodovine 20 etničnih skupin.

4. Vlada bo podpirala ustanovitve in razvoj posebnih institutov ali centrov za znanstveno preučevanje etničnih skupin v Kanadi.

5. Zvezna vlada bo podpirala provinca ne samo v jezikovnih težavah za odrasle priseljence, ampak tudi za otroke, ki pridejo v šolo z nezadostnim znanjem jezika, v katerem poučujejo.

6. Vlada je naročila raznim kulturnim ustanovam, da sprejmejo predloge komisije, v kolikor spadajo v njihovo področje: Nacionalni muzej človeka bo dobil sredstva za nakup predmetov, ki predstavljajo kanadsko kulturno mnogovrstnost, za preiskovanje ljudske umetnosti in glasbe etničnih skupin v Kanadi in za druge spograme, ki so namenjeni širokemu občinstvu.

National Film Board bo skumem.

Šal zvedeti od posebnih skupin, katere filme bi imeli radi v svojih jezikih.

National Library bo ustanovila središče za vekulturno slovstvo ki bo skrbel, da bodo imele tudi krajevne knjižnice na razpolago dovoljno število knjig v drugih jezikih.

Public Archives bodo dobili sredstva, da bodo kupili razne dokumente pomembne za zgodovino Kanade, predvsem dokumente etničnih organizacij.

Upravljanje tega programa
Oddelek za državljanstvo bo odgovoren za upravljanje tega programa. Ustanovljene bodo pa tudi možnosti za koordinacijo med večimi ministrstvi in ustanovami, kjer bo to potrebno. Oddelek za državljanstvo bo tudi organiziral možnosti, da bodo predstavniki in člani posebnih skupin mogli izraziti svoja mnenja in želje in tudi sodelovati pri programu samem.

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Subscription rates \$4.00 per year: 30c per copy
Advertising 1 column x 1" \$2.80

Published monthly by
Slovenian National Federation of Canada

Member of C.E.P.F.
SLOVENSKA DRŽAVA izhaja prvega v mesecu.

Letna naročnina znaša: Za ZDA in Kanado 4 \$, za Argentino 250 pezov, za Brazilijo 60 kruzairov, za Anglijo 20 šilingov, za Avstrijo 35 šilingov, za Avstralijo 2.50 avstr. L., za Italijo in Trst 800 lir, za Francijo 600 frankov. Naročniki v Argentini morejo poravnati naročnino tudi v upravi „Slovenske poti“.

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja.

MED SLOVENCMI

OGLAS:

V Torontu živeči fant, iščem pošteno slovensko dekle, s katero bi si lahko ustvaril srečen zakon! Sem star 32 let ter 5'6" visok. Odgovore na ta oglas naslovite na upravo tega lista pod oznako: "Oglas—iščem!"

Toronto

• **Obisk č. g. Vinka Zaletela**, voditelja slovenske katoliške prosvete na Slovenskem Koroskem. V soboto 30. oktobra in naslednji nedelji je g. Zaletel predaval in kazal barvaste skopične slike o Koroski, prvič v dvorani Marije Pomagaj in drugič v dvorani Brezmadežne, New Toronto. Predavani sta se medsebojno popolnjevali, drugo je bilo nadaljevanje prvega. Videli smo Korosko, njene ljudi, življenje in običaje.

Za predavne imamo pohvalne besede. Material je bil skrbno izbran in pripravljen. G. Zaletel je znan in priznan predavatelj, njegova zbirka skopičkov, sad dolgoletnega zbiranja po Koroski, je urejena in zelo popolna. Bili smo veseli in zadovoljni. Naj mu na tem mestu izrazimo hvalečnost in se priporočimo za ponovni obisk!

• **Hladno vreme je prekinilo** obiskovanje slovenskih letovišč. Upati je, da se bo slovensko kulturno življenje pozimi poživilo.

• **Obe slovenski šoli, pri Mariji Pomagaj in pri Brezmadežni** sta v polnem teku. Učiteljski zbor in učenci so pridno zagrabil za delo. Zelimo obema šolama obilo slovenskega uspeha.

BRIDEPORT

Ko beremo "Slovensko Državo" smo vedno veseli, da vidimo tudi kaj iz našega mesta oziroma kaj se godi pod zvonom fare sv. Križa. V novi cerkvi, upamo, da bomo imeli Slovenci več zadovoljstva, kakor smo ga imeli zandja tri leta. Grandja se počasi bliža uresničitvi. Bo v našem sosednjem mestu Fairfield. Lopate so že zapele. Prosimo Boga, da bi naš g župnik le spoznal, da je napredek odvisen od sodelovanja vseh Slovencev, in da bo dal prednost slovenskemu jeziku in cerkvi pri slovenski maši ob primernejši uri kakor jo imamo sedaj.

Naši pevci in njihovi prijatelji so bili gostje v farni dvorani Sv. Cirila in Metoda v New Yorku dne 17. oktobra. Kar 20 nas je bilo. Pevci so pod vodstvom g. Peregrina Usa zapeli vrsto slovenskih pesmi, ki so navzoče kar vzgale. Naš vodja g. Armin Kurbus pa je lepo povedal, da pojemo zato, ker nas slovenske pesem veselijo in ker sami ob slovenski pesmi uživamo.

V soboto 13. novembra ko bo slovenska srenja v New Yorku imela farno vinsko trgatve, bomo spet zapeli. Naučili smo se nekaj novih pesmi, katerih note nam je naš vodja g. Armin prinesel iz Ljubljano. O tem vam bomo pa poročali enkrat v januarju.

Chicago

• **Vinska trgatve v prid nove** cerkve v Srednji Bistrici v Prekmurju, ki jo je priredil odbor v Chicagu 25. sept., je prav dobro uspela. Kakor zremo, je nova cerkev že pod streho in bo blagoslovljena prihodnje leto. Agilni odbor pod vodstvom agilne Gizele Hozan, je doslej zbral prav lepo vsoto. Zavedni prekmurški rojaki širom sveta, so zelo agilni in zavzeti za to idejo pa tudi radodarni.

• **Vesel dogodek so obhajali** v družini dr. Jožeta Goršica v Elmhurstu, Ill. Rodila se jim je deklica, ki je bila krščena na ime Olga Marija. Jože in njegova skrbna žena imata sedaj dva fantika in dve deklici. Naše čestitke!

• **Poroka. Spet nova slovenska** družina. Dne 2. okt. sta si v cerkvi sv. Stefana objubila večno zvestobo g. Stanko Burjek in gđc. Milena Setnikar. Mnogo sreče in žegná božjega.

• **Hrvatski kardinal Franjo** Šeper, ki je v Rimu načelnik kongregacije za čuvanje vere, je ob priliki 50 letnice Hrvatske Katoliške Zajednice, obiskal Chicago. Na letališču O'Hare ga je pozdravil čikaški kardinal John Cody. Kardinal je obiskal sedež hrvatske podporne organizacije Gary, kjer je ob somaševanju škofa dr. Grutka daroval sv. mašo, v nedeljo 10. okt. pa je daroval sv. mašo ob somaševanju kardinala Codyja v katedrali Najsv. Imena v Chicagu.

• **Slovenska sobotna šola škofa** A.M. Slomska je pričela s poukom 9. oktobra. Vpisanih je 40 učencev, ki se prav pridno udeležujejo pouka. Poučujeta Mrs. Ana Gaber in Mrs. Rani dr. Humarjeva.

• **Pozabili so nanjo ... na pok** Mrs. Albino Novok-ovo. V spominsko knjigo ob posvetitvi slov. kapele v Washingtonu, bi sodila vsaj njena slika. Kko je dal pobudo? Mrs. Novakova!

HAMILTON

• **V nedeljo 24. oktobra ob 3.30** popoldne je bil v tukajšnji cerkvi dvorani pevski koncert. Na povabilo slovenskega župnika g. Ivana Doberška so ga priredili mladinski pevski zbori Marije Pomagaj iz Toronta pod vodstvom svojega ustanovitelja in dirigenta g. Toneta Zrneca. Ti zbori imajo desetletno tradicijo, dovršeno tehniko, bogat program in sveže glasove, neprestano pomlajene in izpopolnjene z novimi člani in članicami. Predstavili so se z obširnimi programom 21 pesmi; mnoge od teh je spremljala klavirska glasba, ki sta jo izvajali odlični pianisti gđc. Anica Mihevc in gđc. Marjetka Skubic. Več pesmi pa je spremljal mali orkester mladih fantov tudi bivših gojencev g. Zrneca; sedaj mu zvesto služijo in poživljajo vokalno glasbo.

Kot pevca solista sta nastopila g. Blaž Potočnik, z dvema pesmima, in gđc. Marija Babič z eno. Udeležili smo se več koncertov teh zborov v dvorani Marije Pomagaj v Torontu. Priznati moramo njihov posrečen in vedno vsebinsko nov sestav programa. Tukajšnji program je

SLOVENSKA DVORANA V HAMILTONU OB KONCERTU 24. OKTOBRA 1971.

bil prežet s pesmijo o pomladi. Pripricali smo se, kaj se pri mladini doseže v vztrajnem delu, disciplino in širokim krogom sodelavcev, ki jih zborovodja zna pritegniti in vključiti v razvoj in rast svojih zborov. Pri mladinskem zboru se opaža vlitost in barvitost, saj poje v treh registrih; dečki, deklice in dorasla dekleta. Te polnosti in dušiline se poslušalci najbrž pre-

mało zavedamo. Hamiltonski Slovenci smo hvaležni za obisk in duhovno posvečitev. Gojimo željo, da bi tudi med našo mladino vzkliji peyski zbori. Slovenska pesem nam je draga, a kdo nam jo bo ohranjal? Naj takile obiski dvigne duha in voljo do kulturnega dela ter osvežijo smisel za duhovne vrednote!

Proslava Slovenskega dneva in 21. obletnica slovenskih radijskih oddaj.

Prijeten slovenski praznik je za nami. Slovenska radijska oddaja, katero vodita že 21 let požrtvovalna Ludvik in Corrine Leskovar, je priredila to lepo slovensko slavnico in sicer obletnico slovenske neodvisnosti (29. okt. 1918) ter 21. obletnico slovenskih radijskih oddaj. Prav je povedal eden od govornikov: "Bili so skeptiki. Napovedovali so nekaj mesečni životarjenje, potem pa klavirni konec. Pa so se zmotili!" Zupan Daley je proglasil 10. oktober, (t.j. dan proslave) za Slovenski dan.

Velika svetošofstefanska cerkvena dvorana je bila polna kot malokdaj. Ni bilo več prostora. Se stoječi so se drenjali. Posebnost proslave in njen krasen uspeh, so dali člani Slovenskega kvinteta iz Slovenije. Ta kvintet gostuje in bo še gostoval po raznih državah Evrope. Zanje povsod priznanje.

Po kratkem pozdravnem nagovoru predsednika radijskih oddaj, dr. Ludvika Leskovarja,

BARAGOV DAN V L' ANSE

Letošnji Baragov dan so slavili v L'Ansu, Michigan. Baragov dan je združen z mašo in občnim zborom Baragove zveze.

Maševal je prevz. Charles Salatk, marketski škof, sodarovalci pa so bili msgr. Scherlinger, predsednik Baragove zveze, postulator James Wolf, p. Zorman iz Lemonta in Tone Zrnc, vicepostulator v Baragovi zaedvi v Kanadi, ki je tudi pridigal. Bernard Lambert, pisec angleškega Baragovega življenjepisa, je poročal na občnem zboru o svojem obisku Baragovih krajev v Sloveniji.

PATER ODILO UMRL

Drugega novembra 1971 so pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah pokopali patra Odila Hanjska v starosti 76 let. Malokatero oseba je med slovenskimi izseljenci v Združenih državah, Kanadi in Avstraliji tako poznana kot je bil franciskanski pater Odilo. Trideset let je deloval za dušni in narodni blagor Slovencev po Ameriki in štiri leta v Avstraliji.

Doma je bil iz Zibike na Stajerskem, v duhovnika pa posvečen leta 1921. V Ameriko je prišel prvič leta 1927 in zaslovel kot zelo dober misijonar, ki je s slovensko pridigo in pesmijo znal pritegniti tudi manj verne. V tej prvi dobi delovanja med ameriški Slovenci si je pridobil ime "pojočega misijonarja", kar je dejansko bil, dokler so mu dopuščale moči. Z domačo besedo in petjem je poživljal vero in slovensko zavest kamorkoli je prišel. V domovino se je vrnil še pred drugo svetovno vojno in se posvetil zlasti mladini. Mnogo nekdanjih študentov — zdaj razkropljenih po vsem svetu ali v Sloveniji — se ga spominja z veliko hvaležnostjo. Enako se ga spominjajo tudi slovenski begunci leta 1945, ko je z intervencijami pri Anglezih na Koroskem skušal reševati brezupen položaj. Leta 1948 je šel drugič v Združene

države in mnogo dobrega storil za begunce po taboriščih v Avstriji. Ko so se begunci začeli naseljevati po Ameriki, je začel organizirati vsakoletna romanja v Lemontu. Ta srečanja so premogim še danes živo v spominu. Pater Odilo je organiziral tudi druga romanja, za katera je oskrbel obsežne pesmarice, pa tudi sam je vneto skrbel za petje. V teh letih je tudi izdal prvi album štirih plošč slovenskih božičnih in velikonočnih pesmi. To je bil prvi album slovenskih verskih pesmi na ploščah! Nato se je lotil zgodovinskega dela — akcije za obnovo Mohorjeve tiskarne v Celovcu. S pisano in govorno besedo je opozarjal na to veliko nalogo, ki jo je tudi uspešno zaključil. Med Slovenci po Ameriki in Kanadi je nabral dovolj, da je Mohorjeva 1. 1951 lahko kupila nov starni stroj, ki je še danes — po 20 letih — stebel Mohorjeve tiskarne. Koliko je v povojnih letih pomagal potrebnim v Sloveniji s pakereti iz Amerike, vedo le tisti, ki so bili deležni njegove dobrote. Za vsako dobro slovensko stvar se je zavzel in povsod rad pomagal. Kljub temu, da je bil vsestransko vprežen pri delu v korist slovenskega naroda, je našel dovolj časa, da se je posvetil zbiranju gradiva za zgodovino in opis slovenskih božjih poti. Te opise je dolgo vrsto let

Ontarijski program \$25 milijonov novih del

Vlada ontarijske provincie razglasa \$25 milijonsko provincialno-občinsko vzpodbudo za dela, ki naj vstanove dela to zimo "in ta naj odvzamejo ljudi iz podpor". Načrt je bil "urezan" tako, da da lokalnim oblastem večjo elastičnost in odločanje pri podvzetju ustanavljanja novih delovnih načrtov. Letošnji razbitenji načrt vključuje:

— odobritev kateregakoli občinskih del, ročnih ali tudi ne, ki dajo delo nezaposlenim in ljudem živečim od javnih podpor, lokalni faktorji lahko začno z narazličnejšimi načrti. —Vključeni so lokalni odbori in družbe skupaj z občinami in indijanska plemena. — Takoj so na razpolago začetne vsote denarja vsem občinam. To bo krilo 2/3 od \$25 milijonov.

— Vsaka občina mora obvestiti oddelek za občinske zadeve ne kasneje kot do 31. decembra o vseh podvzetih načrtih za katere bo nameravala izdati vse ali delne odobritve za delo.

— Plačila v naprej bodo krila 50% preračunanih izdatkov prijavljenih načrtov in to avtomatično. Ostanek bo plačan ko bodo predloženi dokončni računi. Odobrena vsote bazirajo na višini podpornih primerov v vsaki občini. Zelja vlade je dati denar tja, kjer je največja potreba, za stvaritev novih del to zibo. Nobena občina ne bo dobila manj, kot ji je bilo danó v lanskoletnem načrtu.

Provincia bo plačala občinam za stroške delovne sile in druge dobrotne dodatke (fringe benefits) za tiste osebe, ki so bile brez dela takoj pred začetkom programa. Gotovi drugi izdatki —kot so material in nadzorstvo —bodo kriti maksimalno do 25% stroškov razpolagajoče delovne sile do 31. III. 1972, in 12 1/2% do 31. V., ko bo ta program zaključen. To zato, da se da korazo lokalnim oblastem, da končajo delo včasu najhujših zimskih mesecev. Lokalne oblasti bodo plačale obstoječe plače v njihovih občinah. Lansko leto so bile vsote dane najprej tako zvanim "upper-tier" občinam (okraj, ali okrožje ali metropolske vlade) in te so dale potem "lower-tier" občinam, če niso uporabljali kompletnih odobrenih vsot. Letos je vlada zavzela direktni način odobritve vsot za vsako občino, da tako prepričijo možne zastoj pri začetnih delih vsačih načrtov.

Prime Minister of Ontario THE. HON. WILLIAM G. DAVIS objavljav v Ave Mariji, verskem mesečniku slovenskih franciskancov v Lemontu. Mnogo je pisal tudi v Koledar Ave Mariji in v druge slovenske liste. Tudi v Avstraliji je štiri leta neumorno deloval in tam izdal dve veliki Long Play plošči božičnih in velikonočnih pesmi. Po štirih letih trdega dela med Slovenci v Avstraliji se je zaradi slabega zdravja moral vrniti v Ameriko. Toda še po povratku v Chicago je organiziral in pomagal širiti long play ploščo Slomškovih pesmi. Zavzel se je tudi za slovensko kapelo v Narodnem tistišču v Washingtonu in bil član čikaškega odbora za to kapelo. Pred leti ga je v Chicagu zadel možganska kap, od katere se ni več opomogel. Slutil je, da ne bo mogel več dolgo delovati, čeprav je imel trdno voljo in polno načrtov. Zadnje dneve svojega življenja je želel preživeti med svojimi štajerskimi rojaki na domačih tleh. In to se mu je tudi izpolnilo. 18. julija

Veseli Božič in srečno novo leto 1972

zele iz Chicaga, Ill., U.S.A.

Družina Lojze Gregorich	Družina Janko Burjek,
Družina Frank Martinčič st.	Družina Ivan Buh, jnr.
Dr. Lojze in Krista Arko Lockport, Ill.	Družini Frank Sedlašek sn. in jnr.
Družina Milan Pecharich	Družina dr. Blaž Korošec
Družina Metod Žerdin	Družina dr. Frank Kimovec
Družina dr. Jože Goršič, Elmhurst, Ill.	Družina Ciril Pfeiffer
Otmari in Anica Tašner, Cicero	Družina Pavel Lenassi
Družina Frank Karner, Cicero	
Družina Ludvik in Mara Jelenc, Berwin, Ill.	Družina Jože Virant
Družina Janko Tayčman, Elmhurst, Ill.	Družina Anton Medved
	Branko Magajna Cicero, Ill.

SLOVENSKA NARODNA ZVEZA V AMERIKI
CHICAGO, ILL.

želi vsem prijateljem Slovenskega državnega gibanja širom sveta blagoslovljen Božič in uspehov polno novo leto 1972

Praznična voščila in srečno novo leto 1972

želi dr. Ludvik Leskovar in družina ter

AMERIŠKO SLOVENSKI RADIJSKI PROGRAM V CHICAGO

Vesele Božič in uspešno 1972

VSEM PRIJATELJEM in ZNANCEM

PLATNAR BROS.
PLUMBING & HEATING CONTRACTORS LTD

Metro licence No. 176

20 Dodington Dr. Toronto 18
Tel. 255-6019 255-6406

VESEL BOŽIČ in SREČNO NOVO LETO

vsem skupaj želi

SESAR STUDIO

ATELJE ZA UMETNIŠKO FOTOGRAFIJO

Se toplo priporoča za vaš obisk

524 BLOOR ST. W., TORONTO Tel: 535-7926

DR. FRANC POROVNE

želi zadovoljno in blagoslovljene Božične praznike ter srečno novo leto 1972 vsem svojim znancem in prijateljem

TORONTO — CANADA

1971 je pri Sv. Trojici v Slov, goricah praznoval svojo zlato mašo — ob veliki udeležbi ljudstva. Na njegovi zlati maši so se zbrali tudi rojaki iz Avstralije, Kanade in Združenih držav. Ob odhodu iz župnišča je zlatomašniku govoril domači g. župnik-franciskan. Prikazal je osebnost in življenjsko pot jubilanta in se obrnil k domačim vernikom z besedami: "Le malo je se med vami popolnoma zaveda, koga imamo danes med seboj". Pozdravno pismo in čestitke mariborskega škofa ob zlatomašniškem jubileju je p. Odila je prebral generalni vikar dr. Meško. Pridigal pa mu je njegov redovni sobrat in šta-

DRUGA FAZA USTAVNIH SPREMENB:

ZABLODA SEŠTEVNEGA KORPORATIVIZMA

Ciril Zebot

Po poletnem sprejemu dvaindvajsetih dopolnil k zvezni ustavi se sedaj v Sloveniji in drugih republikah ukvarjajo s kar štiri sklopi družbeno-političnih problemov osnovnega pomena.

Celotno zvezno zakonodajo in upravo je treba vskladiti s spremembami ustavnimi določili če se to ogromno delo ne bo dosledno opravilo, bodo ustave spremembe ostale na papirju.

Tudi republike morajo preurediti svoje ustave, da bodo le-te opredelile in utrdile njihov na novo pridobljeni državni značaj in odgovarjajoče pristojnosti; vzporedno s tem je treba preinstitucionalizirati zakonodajno in odredbe na področjih republiških pristojnosti nadomestiti s primernimi republiški zakoni in odredbami.

Na ravni občin, (okrajev?), republik in zvez je treba preoblikovati predstavniške zbore (skupščine), da bodo leti bolj odgovarjali že dvajset let zatrdanemu samoupravnemu značaju — gospodarskih, kulturnih, družbeno-političnih državnih in zveznih odnosov. Na tem področju je posebno važno, da bo novo zvezno zakonodajno telo izražalo značaj zveze kot torišča spoznavnega urejanja dogovorjenih, vsem republikam skupnih zadev; enodimni Svet narodov je ne le najbolj primeren izraz tega osnovnega značaja nove zveze, temveč je tudi povsem zadosten organ za omejeno zakonodajno pristojnost preurejene zveze.

Vse to nakopičeno javno-pravno preurejanje pa sovпада s prav tako nakopičenimi težavami in problemi nedovršene gospodarske sistema — "socialističnega tržnega gospodarstva" brez urejenih trgov, brez kompatibilnih gospodarsko-političnih dopolnil in zato prepredenega z navzkrižno samovoljnostjo tako v "samoupravni" bazi kot v oblastvenih vrhovih. Visoka, trajajoča in stopnjujoča se inflacija, splošna "nelikvidnost", ogromna prezadolženost navzven, množično izseljevanje, kronična stagnacija zasebnega kmetijstva, zanemarjeno demografsko in ostalo socialno skrbstvo, pa še vrsta drugih gospodarskih in socialnih težav — vse to vpjije po nujni novi gospodarski reformi, ker so vse prejšnje "reforme" gospodarske sistema bile pomanjkljive v zasnovi in so ostale neizpolnjene v izvedbi.

V tem sestavku želim osvetliti področje družbenopolitičnih predstavništev v samoupravni družbi več narodov in različnih kultur, ki je predmet začete razprave o drugi fazi ustavnih spremenjaj. O tem sem razpravljala v drugi knjigi SLOVENIJA VCERAJ, DANES IN JUTRI (1969), iz katere tu navajam besedilo na straneh 111 do 117:

Samoupravljanje v zgoraj označenem splošnem smislu je neposredno in posredno. Neposredno samoupravljanje pomeni skupno upravljanje zadev katerekoli ljudske skupnosti z enakopravno udeležbo vseh pripadnikov zadevne skupnosti. Jasno je, da je tako skupno upravljanje na splošno mogoče le pri zelo maloštevilnih ljudskih skupnostih. Več kot nekaj ljudi za okroglo mizo že težko neposredno sodeluje pri pripravljanju in upravljanju pomembnih odločitev; celo zbornice izvoljenih posrednih upravljalcev, ki jim je to predstavniško delo edini poklic, se morajo za pripravljane skupnih odločitev organizirati v manjše odbore, pododbore in komisije. V širših ljudskih skupnostih je neposredno samoupravljanje lahko le zelo omejeno v obliki iniciativnega ali potrdilnega referenduma o pomembnejših posrednih odločitvah.

Posredno samoupravljanje je edina praktična oblika samo od družine (z izjemo že omenjenega dopolnilnega predlaganja in

potrjevanja odločitev prek referendumov). Zaradi tega je v zvezi s samoupravljanjem bistvene važnosti vprašanje izbire organov posrednega samoupravljanja, nadzorstva nad njihovimi odločitvami in njih odločitev. V tej zvezi dobi svoj poseben pomen pojem demokracije.

Po svojem starogrškem izvoru je pojem demokracije (= ljudske vlade) istoveten s pojmom samoupravljanja. V politično-zgodovinskem smislu pa si pod imenom demokracija predstavljamo predvsem progresivno uveljavljanje načela, po katerem so nosilci posrednega samoupravljanja izvoljeni in odločljivi po večinski odločitvi pripadnikov zadevne ljudske skupnosti, izraženih v tajnih volitvah. V tej zvezi se pojavlja vprašanje kako izbirati kandidate za funkcije posrednega samoupravljanja. Ko bi odločitve posrednega samoupravljanja bile znanstveno-enoumne in bi bilo mogoče po jasnih objektivnih merilih nesporno spoznati najbolj kvalificirane ljudi za napravljanje takih odločitev in ko bi poleg tega število tako kvalificiranih ne bilo niti večje niti manjše od števila in obsega jasno odmerjenih vrst zadevnega odločanja, bi bil problem izbire kandidatov poenostavljen in pobek demokracije izbiranja prek tajnih volitev nepotreben. Ker pa v družbenem odločanju nobenega teh treh "znanstveno-idealnih" pogojev za izbiranje kandidatov ni, je prav postopek zadovoljivega izbiranja kandidatov za funkcije posrednega samoupravljanja najvažnejša sestavina demokracije, pomembnejša od dokončnega volilnega akta. V tem smislu se pojem demokracije večkrat uporablja v ožjem smislu kot tekmovalni postopek volilnega izbiranja nosilcev posrednega samoupravljanja.

Pojem demokracije je predvsem pomemben za politično samoupravljanje držav in njih zvez, kjer odločitve zadevajo in obvezujejo vse pripadnike najširše organizirane družbe in s vseh "nižjih" področjih. Splošno-družbena pomembnost samoupravljanja v državnih in zveznih skupnostih narekuje, da demokracija postopek izbiranja nosilcev posrednega samoupravljanja izvira iz vsaj dveh medsebojno neodvisnih izbirnih organizacij ("strank" kot osnovnih političnih organizacij). Samo na ta način je moč zagotoviti resnično tekmovalnost resnično alternativnih kandidatov in alternativnih programov za različne vsebine posredno-samoupravnih političnih odločitev. Osnovno-politična dvojnost je zelo pomembna tudi kot zagotovilo neodvisne in neovirane kritike odločitev posrednega političnega samoupravljanja, ki je potrebna za doseganje boljših odločitev ali za pospešitev izmenjave slabih upravljalcev.

Ker sedanja "socialistična demokracija" v Sloveniji te osnovne dvojnosti nima, zato je izbirna in alternativna le v manjših in obratnih ukrepih, ne pa tudi v večjih in vseobsežajočih odločitvah. Ista izključna partija vlada nemoteno dalje in "reformira" svoje lastne prejšnje "reforme". V nobeni demokraciji država na svetu ne bi vladajoča stranka mogla še nadalje ostati na vladi in na oblasti na primer po takem položju, kot ga je zakrivila vladajoča slovenska partija z velenjskim škandalom. Srečnemu naključju ne pa demokraciji varščinam sistema se je zahvaliti, da je iz slovenske partije končno izšla konstruktivna in borbeno slovenska vlada Staneta Kavčiča. Pa tudi ta vlada je še daleč od tega, da bi Slovenijo ustavno osamosvojila, gospodarsko uredila in politično demokratizirala. (4)

Pluralistične težnje

V zvezi s posrednim samoupravljanjem se pojavljata pojma "birokratizem" in "etatizem", ki se posebno po padcu Rankoviča v Jugoslaviji toliko omenjata. Birokratizem se nanaša na težnjo hierarhično, funkcionalno ali "neformalno" organiziranih izvršnih uslužbencev ljudskih skupnosti, da ti upravljajo ("manipulirajo") te skupnosti neodvisno od želja pripadnikov teh skupnosti in mimo odločitev njihovih izvoljenih predstavnikov. Ker sodobne organizacije potrebujejo razsežne izvršne (strokovne) kadre, je nevarnost birokratizma vedno prisotna in jo je moč obvladovati le s stalnim nadzorstvom s strani izvoljenih

sem pomemben za politično samoupravljanje držav in njih zvez, kjer odločitve zadevajo in obvezujejo vse pripadnike najširše organizirane družbe in s vseh "nižjih" področjih. Splošno-družbena pomembnost samoupravljanja v državnih in zveznih skupnostih narekuje, da demokracija postopek izbiranja nosilcev posrednega samoupravljanja izvira iz vsaj dveh medsebojno neodvisnih izbirnih organizacij ("strank" kot osnovnih političnih organizacij). Samo na ta način je moč zagotoviti resnično tekmovalnost resnično alternativnih kandidatov in alternativnih programov za različne vsebine posredno-samoupravnih političnih odločitev. Osnovno-politična dvojnost je zelo pomembna tudi kot zagotovilo neodvisne in neovirane kritike odločitev posrednega političnega samoupravljanja, ki je potrebna za doseganje boljših odločitev ali za pospešitev izmenjave slabih upravljalcev.

Ker sedanja "socialistična demokracija" v Sloveniji te osnovne dvojnosti nima, zato je izbirna in alternativna le v manjših in obratnih ukrepih, ne pa tudi v večjih in vseobsežajočih odločitvah. Ista izključna partija vlada nemoteno dalje in "reformira" svoje lastne prejšnje "reforme". V nobeni demokraciji država na svetu ne bi vladajoča stranka mogla še nadalje ostati na vladi in na oblasti na primer po takem položju, kot ga je zakrivila vladajoča slovenska partija z velenjskim škandalom. Srečnemu naključju ne pa demokraciji varščinam sistema se je zahvaliti, da je iz slovenske partije končno izšla konstruktivna in borbeno slovenska vlada Staneta Kavčiča. Pa tudi ta vlada je še daleč od tega, da bi Slovenijo ustavno osamosvojila, gospodarsko uredila in politično demokratizirala. (4)

predstavnikov zadevne skupnosti in s pritiskom njenih pripadnikov (prek njihovih različnih organizacij in ustanov, neodvisne tiska, zborovanj, itd.) na izvoljene predstavnike skupnosti. V Jugoslaviji je birokratizem zakoreninjen v rojstni hibi Jugoslavije kot unitaristično-centristična tvorba, vsrediščene v Beogradu, ki ga obvladuje srbska uradniška kasta "federacije" pod političnim okriljem centralnega vodstva partije.

Etatizem pomeni težnjo osrednjih državnih ("zveznih") organov, da svojo pristojnost razirajo na rovaš samoupravljanja manjših ljudskih skupnosti. Kar si etatistične težnje podre

tudi osebne (naravnopravne) prerogative ljudi kot posameznikov (družinsko življenje in vzgoja, šolanje, izbiranje poklicev in zaposlitve, osebna potrošnja in varčevanje, pripadnost prostovoljnemu organizacijam, javno izražanje, potovanje in sploh uporaba prostega časa), se etatizem spreminja v totalitarizem. V resnično demokraciji državah etatistične in totalitarne težnje ne morejo prevladati; pojavi dejanskega etatizma in totalitarizma so vezani na enopartijske režime (nacizem, fašizem, stalinizem).

V nasprotju s težnjami etatizma in totalitarizma je treba omeniti pojem "pluralizem", ki je poleg drugih izsledkov zapadne sociologije, politologije, ekonomike in tehnologije sedaj močno popularen tudi v Sloveniji in Jugoslaviji. Pluralizem izražajo težnje sodobnega človeka, da se povezuje s svojimi vrstniki v gladovrstne ljudske skupnosti glede na poklic, zaposlitve, večjo raznovrstne kulturne in razvedrilne interese, pa tudi po sorodnosti splošnejših pogledov na sklop družbenih vprašanj. Narasčajoče in menjajoče se "pluralistične" težnje sodobnega človeka se morejo zadovoljivo uveljavljati le v demokraciji političnega sistema, ki z resnično volilno tekmovalnostjo alternativnih kandidatov in alternativnih programov edini lahko uspešno preprečuje pluralizmu nasprotno etatistične težnje.

Ce se sedaj povrnemo k pojmu samoupravljanja v njegovem osnovnem pomenu, vidimo, da mora samoupravna družba biti politično demokracija (v zgoraj označenem postopkovnem smislu), ako naj bodo pluralistične samoupravne težnje posameznih oseb in njih skupnosti učinkovito zavarovane. Taka družba bo stremela za tem, da bo v njej samoupravljanje uresničeno v skladu z načelom subsidiarnosti, to je človeku pomožnega in medsebojno dopolnilnega značaja človeku pomožnega in medsebojno dopolnilnega značaja človeških združenj, ki ga je treba preprosto in stvarno opisati: kar more človek kot posameznik zase sam opraviti (brez oškodovanja drugih), tega naj si ne lasti nobena skupnost; česar človek sam ne zmore, to naj si širše skupnosti ne prisvajajo prisilno, to je v zadevah, ki jih zmorejo ožje skupnosti; kar je moč doseči prek prostovoljnih skupnosti, tega naj si ne laste oblastvene skupnosti; kar zmore podjetje, tega naj se ne loti družbene skupnosti; kar lahko opravijo tržni odnosi, tega naj ne urejajo "samoupravni dogovori"; kar zmorejo samoupravni dogovori, tega naj ne vsiljujejo administrativni ukrepi; kar lahko napravi občina tega naj ne opravlja okraj; kar je primerno okraju, tega naj si ne lasti državna skupnost slovenskega naroda kot celote; in kar zmore slovenska republika, bodisi samostojno ali prek pogodbenih dogovorov z drugimi republikami, tega naj ne jemlje zveza jugoslovanskih republik, katere pristojnosti naj bodo omejene le na vsem republikam resnično skupne zadeve, ki bodo dogovorno ugotovljene, ustavno natančno določene in praktično zavarovane. (5)

Seveda velja isto načelo subsidiarnosti tudi v obratnem smislu: manjše skupnosti naj se ne lotevajo zadev, ki po svoji vsebini in obsegu sodijo v pristojnost širših skupnosti. Zato je popoln nesmisel govoriti ali ravnati, kakor da bi širši in višje ljudske skupnosti bile le skupek nekkih osnovnih "delovnih skupnosti", ki naj bi prek "samoupravnih dogovorov" in "samoorganiziranja" sčasoma nadomestili tudi narodno skupnost in državno oblast. Narod ni seštevke podjetij in družbenih služb, niti nista občina in država mehanični rezultanti "delavskih svetov". Različne človeške skupnosti pluralističnih meril niso le količinsko različne, temveč so med njimi tudi pomembne kakovostne razlike. Težko se je zato znebiti vtisa, da je zasnova "samoupravljanja" in "socialistične demokracije" — kot neke vrste seštevne korporativizma — preračunano sredstvo za oslabitve ne žive družbe in narodov, da bi z bledičjem življenjske mnogoličnosti lažje ohranjali politični monopol "vodilne" partije.

Z vidika človeka so vse družbene skupnosti sredstvenega pomena, t.j. pomožne in dopolnilne ustanove, ki naj bi služile osebnemu življenju in ustvarjanju s tem, da bi ga bogatile z različnimi oblikami medsebojno koristnega sodelovanja ljudi. V tem sredstvenem sklopu pluralističnih skupnosti ina država (republika) kot narodno-politična skupnost edinstveni pomen, ker je narod vir in torišče posebnih kulturnih prvin človekovega bivanja. Zaradi tega in v tem obsegu je narodopolitična skupnost kakovostno pomembnejša od vseh drugih družbenih skupnosti, ožjih in širših. Prikrasjevanje izvirne suverenosti narodne države vodi h "kolonialni" podrejenosti, njeno predimenzioniranje pa teži k "totalitarizmu", kadar gre v škodo ožjih skupnosti, oziroma k "imperializmu", kadar zmanjšuje izvirno suverenost drugih narodno-političnih skupnosti.

V narodno-politični skupnosti (državi) in v večdržavni zvezi, ki sta organizirani na osnovah pluralističnega samoupravljanja in politične demokracije v skladu z načelom medsebojne dopolnilnosti, zadobi tudi pojem oblastvene prisile svoj naravni pomen kot dopolnilno zagotovilo da bodo osebne pravice vsakega človeka, medosebne pogodbe, samoupravni dogovori in demokracije odločitve političnih skupnosti dosledno upošteevane in izvrševane — ne pa sredstvo beograjskega etatizma, centralizma in birokratizma ter političnega monopola vodstva komunistične partije. Ideološka prerokovanja o odpravi oblasti so nesmisel. V Jugoslaviji ne gre za odpravo oblasti kot dopolnilne varščine resničnega samoupravljanja, temveč za odpravo partijskega totalitarizma, etatizma, centralizma in politične izključnosti, predvsem v "federaciji". V tem svojem resničnem zgodovinskem pomenu pa je dvajsetletno obljubljanje o "odmiranju države" žal še danes bistveno neizpolnjeno.

Humanistično-pluralistično pojmovanje samoupravljanja kor operativnega načela resnične demokracije se že prebija v javnost tudi v Sloveniji. Več uglednih udeležencev sedanje razprave o preobrazbi predstavniških teles (skupščin) je poudarilo, da narod in država (in seveda kultura ter splošna omika) nista mehanični (pa tudi ne "organski") seštevke samoupravnih gospodarskih (in drugih) organizacij (ali "delovnih skupnosti") temveč predstavljata kakovostno različne, širše in skupne značilnosti in težnje, ki jih posebni (osebni in skupinski) interesi ne morejo avtomatično odprati napake, ki se delajo danes, nato pa popraviti škodo, ki je bila storjena zaradi starih napak — kolikor se to sploh da. Današnja Slovenija mora najti pravi odnos do Slovencev v zamejstvu in svetu. Problem je nakazan in čaka rešitve. Malo pozno, a vendar.

Nevarnost ideološkega doktrinarstva

Humanistično-pluralistično pojmovanje samoupravljanja kor operativnega načela resnične demokracije se že prebija v javnost tudi v Sloveniji. Več uglednih udeležencev sedanje razprave o preobrazbi predstavniških teles (skupščin) je poudarilo, da narod in država (in seveda kultura ter splošna omika) nista mehanični (pa tudi ne "organski") seštevke samoupravnih gospodarskih (in drugih) organizacij (ali "delovnih skupnosti") temveč predstavljata kakovostno različne, širše in skupne značilnosti in težnje, ki jih posebni (osebni in skupinski) interesi ne morejo avtomatično odprati napake, ki se delajo danes, nato pa popraviti škodo, ki je bila storjena zaradi starih napak — kolikor se to sploh da. Današnja Slovenija mora najti pravi odnos do Slovencev v zamejstvu in svetu. Problem je nakazan in čaka rešitve. Malo pozno, a vendar.

Humanistično-pluralistično pojmovanje samoupravljanja kor operativnega načela resnične demokracije se že prebija v javnost tudi v Sloveniji. Več uglednih udeležencev sedanje razprave o preobrazbi predstavniških teles (skupščin) je poudarilo, da narod in država (in seveda kultura ter splošna omika) nista mehanični (pa tudi ne "organski") seštevke samoupravnih gospodarskih (in drugih) organizacij (ali "delovnih skupnosti") temveč predstavljata kakovostno različne, širše in skupne značilnosti in težnje, ki jih posebni (osebni in skupinski) interesi ne morejo avtomatično odprati napake, ki se delajo danes, nato pa popraviti škodo, ki je bila storjena zaradi starih napak — kolikor se to sploh da. Današnja Slovenija mora najti pravi odnos do Slovencev v zamejstvu in svetu. Problem je nakazan in čaka rešitve. Malo pozno, a vendar.

ZNAKI RAZVOJA:

Malo pozno, a vendar...

Vedno bolj se v Sloveniji pojavljajo zahteve, da je treba najti pravilnejši odnos matične domovine do zamejskih Slovencev — ne glede na njihovo politično pripadnost in svetovno-nazorsko opredelitev. Vsem so še namreč živo v spominu časi, ko je partijski režim v Ljubljani presojal in podpiral zamejske Slovence samo po njihovem odnosu do partizanstva, Osvobodilne Fronte in kasneje Socialistične zveze. Delo drugih skupin na narodno-kulturnem področju za ohranitev slovenstva je režim v Ljubljani negiral, pogosto celo napadal, kaj šele podpiral. Razmere zadnjih 20 let na Koroškem in Primorskem dovolj zgovorno govorijo. Tako politiko je partijski režim vodil tudi do slovenskih izseljencev po drugih evropskih državah in po svetu. Treba je samo prelistati letnike RODNE GRUDE.

Položaj pa se je zadnje čase začel nekoliko spreminjati, ko

so se meje začele odpirati in množiti stiki. Odprla so se vrata za pogled onstran meje, pojavile so se zahteve za odstranitev zaprtosti, za pogled "čez plot". Treba je odstraniti ozke pojme o domovini in najti pravišeji odnos do slovenstva izven domovine. Med take klice po ureditvi tega perečega problema, moremo prišteti Pismo, ki ga je v Naših razgledih (5. novembra) objavil Jožko Savli: "Vse to v matični domovini ne bi bilo tako hudo, če bi tako preprosto preprostih pojmov o domovini in njenem zamejstvu ne imeli prepogosto tudi ljudje, ki delajo v ustanovah javnega obveščanja in poročanja in v mnogih založbah... O čutu odgovornosti do naših zamejskih ljudi večina naše javnosti niti ne razmišlja, malokdaj se kdo zave, da s svojim ravnanjem podpiramo ali spodbijamo obstoj slovenstva v zamejstvu, ki je zmeraj bilo in je še živi del domovine, za katero še zmeraj

kulturno in duhovno ustvarja, kljub navzočnosti tujejezične večine... Prišlo je celo tako daleč, da tistega, ki se poteguje za večjo pozornost rojakom na mejo in v svetu, lahko označijo za nerealista, zastarelega, prenapetega, ali kar nacionalista, ki bi utegnil že jutri nastaviti kakšno mino ali kako drugače motiti ljubi mir... Ze nekajkrat se je priznalo, da je bil naš odnos do zamejstva v preteklosti zgolj idejno-nazorski. To pomeni, da se našim rojakom v zamejstvu ni priznavala pravica do idejne raznolikosti, priznavala pa se je državi, v kateri živijo, in njenemu večinskemu narodu. Čeprav je danes prišlo že do drugačnega spoznanja, ni bilo v praksi... narejenega skoraj nič... Se vedno so v veljavi omejitve iz časov idejnega prepiranja, zamjeksi tisk še zmeraj ne prihaja v matično domovino tako, da bi ga ljudje redno kupovali in neposredno spoznavali vprašanja in življen-

je zamejskih rojakov. Ne ve se sedaj, ali je v takem gledanju že vedno bojazen, da bi lahko zamejska glasila po svoje komentirala dogodke pri nas. In tudi če se kaj podobnega zgodi, si ni mogoče misliti, da bi našega občana imeli za tako ne sposobnega presoje o tem, kaj je stvarnost in kaj zlonamerno poročanje. Naposled pa so tukaj tudi organi, ki morebitno sovražno propagando zavrnejo, enako kot tujejezično. V Sloveniji lahko kupite v prosti prodaji skoraj vsa politična glasila iz glavnih evropskih držav pa tja do desničarskega tržaškega Il Picola ter množico barbastih, plehkkih ali celo pornografskih revij, ne morete pa kupiti celovskega Našega tednika ali Slovenskega vestnika, tržaškega Novega lista ali ljudskoprosvetne revije Mladika, krščanske. Most, levčarskega Zaliva, če omenjamo le najvažnejše... Pisec tega Pisma zaključuje: "Nekaj misli, ki

smo jih podali, je samo zunanji odsev problematike, ki je dolgo čakala na reševanje. Naša pripravljenost bo zadobila pravo spoznanje samo, če bo naša narodna in družbena zavest imela pravo narodno in pravilno mednarodno širino." — Tako Jožko Savli v Pismu Našim razgledom.

S spisem se povsem strinjamo, da je ta problematika dolgo čakala rešitve. Toda enkrat je treba začeti reševati, pa četudi samo pri zamejskih Slovencih na Koroškem in Primorskem, na kar se citirano Pismo v glavnem nanaša. Vendar je problem nekoliko širši. Ni namreč mogoče prezreti slovenskih listov in kulturnega dela Slovencev drugod po svetu. Zlasti ni mogoče ignorirati knjižnih izdaj Slov. kulturne akcije. Vendar je upati, da bo prišlo na vrsto tudi to vprašanje, ko bo sedanja sorazmerno zaprta slovenska družba našla popolnoma odprt odnos do rojakov

na Primorskem in Koroškem in da bo pri ocenjevanju slovenstva in slovenske kulture v svetu merodajno drugo merilo, ne svetovno-nazorska preteklost. O odprtosti sedanje slovenske družbe bo moč govoriti šele, ko popotnikom ne bo treba na meji skrivati slovenskih listov iz tujine, ko bo slovenski občan na svojem domu lahko mirmo bral slovenske časopise — tudi politične — iz drugih držav, brez strahu, kdaj se bo na vratih pojavila tajna policija, ko slovenski občan ne bo sodno preganjan in obtožen ter brez veljavnih dokazov obsojen ne eno leto zapora, češ da je hotel posredovati drugim občanom slovensko publikacijo, ki ni bila uradno niti prepovedana — kot je bil to slučaj Maksa Kunstlja zaradi Zebotovega Odgovora Edvardu Kardačju.

svobodna beseda je bistveni element prave demokracije in odprte družbe. Najprej je treba

odpraviti napake, ki se delajo danes, nato pa popraviti škodo, ki je bila storjena zaradi starih napak — kolikor se to sploh da. Današnja Slovenija mora najti pravi odnos do Slovencev v zamejstvu in svetu. Problem je nakazan in čaka rešitve. Malo pozno, a vendar.

KAJ JE HRVAŠKA

REPUBLIKA

Na republiški konferenci hrvaške socialistične zveze v Zagrebu 7. nov. so razpravljali tudi o načrtih za spremembo republiške ustave in poudarili, da je za napredne sile na Hrvaški bistveno, da se hrvaška republika definira kot "suverena, nacionalna, socialistična, demokratska in samoupravna skupnost, država delavskega razreda in delovnih ljudi, suverena država hrvaškega naroda".

KAJ PA SLOVENIJA?

Komaj je Tito odpoval iz države in se podal na izlet v Združene države in Kanado, je doma spet zavrelo. Hrvati so ponovno povedali, kaj hočejo. Zopet so se jasno pokazala velika notranja nasprotja, ki spet dokazujejo, na kako trblih temeljih je Titovska "jugoslovanska edinstvo". Incidenti v Jugoslaviji so sledili obsežnim ustavnim reformam in toliko opevani "decentralizaciji zveznih oblasti" meseca julija. Namen teh sprememb je olajšati položaj, ki bo nastal, ko se bo Tito enkrat poslovil s politične pozornice. V ta namen so priklicali k življenju kolektivno predsedništvo, o katerem pa nihče ne ve kako se bo obneslo. Že izvolitev članov v to "predsedstvo", je vzbudila mnogo ogorčenja. V Sloveniji pa je zaradi izvolitve Ribičiča in Bulca pričelo do velikih nasprotij in nezadovoljstva, celo med vidnimi člani partije, kaj šele med ljudstvom. Kako naj to 23 člansko predsedstvo funkcionira, ko že zdaj — ko je Tito še na krmilu države — nima nobene opore? Odkar je bilo ustanovljeno — pred 3 meseci — se je sestalo dvakrat. V maloketari državi — verjetno v nobeni — na svetu ne rušujejo vprašanje "nasledstva državnemu voditelju" tako obsežno in toliko časa kot v Jugoslaviji. Tudi to dejstvo kaže, da je jugoslovanska edinstvo, za katero se Tito in partija tako trudi, ne zelo zelo šibkih nogah in da se ta zgradba lahko zruši čez noč. Ta občutek negotovosti je prodril že med vse ljudi in glavno vprašanje ki ga je danes slišati v Jugoslaviji je: Kaj bo, ko Tita ne bo več? Kaj vse se bo zgodilo, je seveda zdaj nemogoče napovedati, toda da se bo zgodilo marsikaj, pa je možno že danj pričakovati. Poglejmo le, kaj se je zgodilo, ko je bil Tito odsoten le dobra dva tedna. V Zagrebu so 5. novembra študenti organizirali veliko zborovanje, na katerem so zopet zahtevali več neodvisnosti in pa — sprejem republike Hrvatske v Združene narode! Zborovanje je bilo javno. Te in druge zahteve je navdušeno odobraval nad tisoč študentov! Nekatere zahteve so bile čisto blizu zahtevam za odcep Hrvatske od Jugoslavije! Za zborovanje je bila tudi jasno izražena zahteva, da mora Hrvatska ustanoviti v Zagrebu svojo Narodno banko, ki naj pošlje svojega zastopnika v Washington, da prevzame delež kreditov, ki jih je Svetovna banka dodala zvezni Jugoslaviji. Na zborovanju je govoril tudi dobro znani hrvaški gospodarstvenik profesor Marko Veselica, ki je bil zaradi svojih stališč komaj pred dvema mesecema izključen iz hrvatske partije. Veselica je še dalje profesor na univerzi in zdi se, da ima zaslimbo velikega števila vplivnih partijcev. Na zborovanju je profesor Veselica dejal, da bi tovarne avtomobilov in traktorjev v Srbiji kmalu bankrotirale, če ne bi Beograd odjemal tujo valuto, ki si jo prislužijo hrvatsko gospodarstvo. Uradni režimski tisk je seveda obsodil to zborovanje in ga označil za "separatistično, ki ni v interesu nikogar". Po pisanju uradnih časopisov v Beogradu pomeni separatizem "tragičen konec za Jugoslavijo kot skupnost enakopravnih narodov." Zaradi odločnih zahtev hrvatskih študentov je prišla v neroden položaj celo hrvatska partija sama, ki je toleriral marsikaj. Na zborovanju v Zagrebu so študenti izrekli direktno nasprotovanje partijskemu vodstvu in zavrnil predloge za ustavne amandmaje, ki jih partijsko vodstvo v Zagrebu podpira. To — in še marsikaj — se je dogajalo na Hrvatskem, ko je Tito odpoval za dva tedna iz države. Kaj se bo zgodilo, ko bo nekrat odpoval iz tega sveta za vedno?

Hrvati uporabijo vsako priložnost, da izpovedo svoje odločne zahteve. Kaj pa Slovenci? Pred zaključkom te številke so iz Jugoslavije prišla poročila, da so 23. novembra začeli stavkati študentje na univerzi v Zagrebu. Stavka se je hitro razširila še na druge zagrebške visoke šole. Študentje so začeli bojkotirati predavanja v pro-

test proti diskriminaciji beograjske vlade proti hrvaškemu gospodarstvu. Novica o stavki zagrebških študentov se je hitro razširila še po drugih hrvatskih mestih, kjer so študentje raznih visokih šol sklenili, da se stavki pridružijo. Tako je en dan kasneje stavkalo nad 40.000 študentov v Zagrebu, Karlovcu, Reki, Splitu, Dubrovniku in drugih mestih. Studentje so imeli razna zborovanja, na katerih so protestirali, ker beograjska vlada odjema devize, ki jih hrvatsko gospodarstvo prisluži v drugih državah, posebej še od turizma ob dalmatinski obali. Na Hrvatskem se vrše razprave o novih ustavnih amandmajih in zvezna vlada v Beogradu prav zdaj razpravlja o deviznem deležu, ki naj pripada Hrvatski. Studentje hočejo s stavko izvajati pritisk na beograjsko vlado za čimvečjo samostojnost, in za čimvečji delež pri devizah. V Zagrebu, Vinkovcih in drugod so delavci izrazili solidarnost s študenti. Stavka se bo nadaljevala do tretjega decembra, ko bodo zastopniki študentov odločili, ali bojkot predavanj nadaljujejo. Jugoslovanski režim je seveda stavko obsodil, prav tako tudi režimski tisk in radijske postaje. Toda študentom so se pridružili profesorji, ki podpirajo njihove zahteve. Ker je stavka dobila tako velik in nevaren obseg, je posegla partija, ki je naročila svojim članom na univerzi, naj kot prvi ukrep organizirajo debato na avki. Zveza komunistov na zagrebški univerzi je izdala izjavo, da ne odobrava ukinitve predavanj, ker taka akcija lahko samo škodi hrvaškemu narodu. Tudi hrvatska Socialistična zveza je na ukaz partije obsodila stavko. Partija je tudi pridobila nekaj delavcev v Šibeniku, ki so demonstrirali proti študentski stavki. Partija je svoj pritisk še povečala — vendar previdno. Naročila je članu predsedstva, Miki Tripalu, da je v govoru v Zagrebu—25. novembra posvaril študente, da bo stavka lahko imela tragične posledice, ker je že postala nevarna. Povedal je, da bo prejšnji slej morala v stavko poseči komunistična partija z raznimi ukrepi. Kakšni bodo ti ukrepi, ni povedal. Vendar je eno jasno: povratek k stalinističnim metodam ni več mogoč, najmanj pa proti študentom in to na Hrvatskem. Ko to poročamo, stavka 40.000 hrvatskih študentov še traja.

Hrvati uporabijo vsako priložnost, da izpovedo svoje odločne zahteve. Kaj pa Slovenci?

UZALJENI TITO

Na proslavi 2.500 letnice perzijskega cesarstva so se zbrali cesarji, kralji, državni predsedniki, diktatorji in bogataši Seveda je moral biti v tej družbi tudi Tito v maršalski uniformi. To pa je bilo preveč za študente, ki so v svojem glasilu Tribune napisali nekaj kritičnih pripomb in načeli vprašanje "ideološke načelnosti in političnega realizma". Posledica: ljubljansko mestno sodišče je zaplenilo tretjo številko Tribune, v kateri je bil ta članek. Zadevo je obravnaval tudi komite univerzitetne komisije Zveze komunistov, ki je izjavil, da "se sicer strinja z odpiranjem prav vseh nerazjasnjenih in doslej nedotaknjenih vprašanj v naši zunanji politiki ... toda da so v članku nekatere mesta, ki se lahko tolmačijo kot žvrljiva za predsednika republike". Komite meni, "da gre za uredniški spodrsrlaj in terja od urednikov striktno spoštovanje zakona, o tisku, komuniste v uredništvu pa poziva k večji odgovornosti in premišljenosti pri uredniškem delovanju" (DELO, 12. nov). S tako razlago pa se študentje niso zadovoljili. Na svoji skupščini vseh fakultet in visokih šol dne 10. novembra so izjavili, da "demokratska univerza ne more obstajati v nedemokratski družbi in da slovensko študentsko gibanje ne temelji na destruktivni sistem, marve, vodi k

V LASTNEM ZRCALU:

ZAKAJ SO VODILNI KOMUNISTI BOGATI?

Na bližnji tretji konferenci Zveze komunistov Slovenije bodo posebej obravnavali vprašanje o socialnem razlikovanju. V ta namen so ustanovili posebno komisijo, ki naj pripravi ustrezno gradivo. Komisijo vodi Vinko Hafner, ki je v DELU 30. okt. in 6. nov. o tem, zakaj so vodilni partiji premožnejši, zapisal: "Povečanje socialnega razlikovanja je povzročilo tudi občutne spremembe v celotni družbeni strukturi pa tudi v Zvezi komunistov. Komunisti, ki so bili na vodilnih položajih v gospodarstvu, oblasti in politiki ter so bili prav tako nagrajevani po delu, so se na ta način vse bolj pomikali tudi po svojem materialnem položaju v gornje družbene sloje. No, problem takšnega socialnega preobrazanja Zveze komunistov pa ni v tem, da je del njenega

članstva postal premožnejši in da je zavzel visok družbeni položaj. Saj je prirodno, če ambiciozen in prizadeven mlad človek, ki se poleg tega tudi izobražuje, postane iz delavca mojster, iz mojstra obratovodja ali celo direktor podjetja, poslanec ali predsednik občine..."

Statistika je seveda drugačna: V zvezi slovenskih komunistov ni niti četrtina članov pravih delavcev (s plačo navednih delavcev), vsi drugi so pri koritu ali "na visokih družbenih položajih" na katerih se šele "izobražujejo". Zato pa je gospodarstvo v takem položaju in zato nobena gospodarska reforma ne pomaga. Reformirati je treba politični sistem in odpraviti monopolni položaj partije v gospodarstvu in politiki.

OVIRANJE RAZVOJA:

KOMU ŠKODI VEČSTRANKARSKI SISTEM?

V zvezi z delom za novo ustavo republike Slovenije se je oglašil tudi predsednik Socialistične zveze Janez Vipotnik in obravnaval vprašanje političnega pluralizma. Dejal je, da "pluralizmu političnih hotenj sicer ne moremo kar povprek odrediti pozitivnega značaja, vendar gre za uveljavljanje socialistične samoupravne demokracije, ki jo moramo tudi vnaprej utrditi. Ob tem pa veljajo določena pravila obnašanja, ki jih ne smemo zanemariti. Politični tokovi izhajajo iz socialistični temeljev naše družbe, interesi se lahko uveljavljajo izključno znotraj socialistične demokra-

cije, katere najširša oblika je SZDL..." Vipotnik je dalje opozoril, da so "škodljivi tudi poskusi, da bi skozi skupščinski sistem izsilili večstrankarski sistem, čemur pa se ljudje odločno upirajo, saj vidijo v teh pritiskih le vračanje, ki ne prinaša rešitve" (DELO, 9. nov.) Vipotnik seveda ni povedal, kdo so ti "ljudje", ki se upirajo večstrankarskemu političnemu sistemu — se pravi — pravi politični demokraciji. To so partiji in ljudje, ki so po zaslugi komunistične diktature na vodilnih položajih — med njimi tudi Vipotnik sam.

"NE PODCENJEVATI SOVRAŽNIKA"

Zveza komunistov v Jugoslovanski ljudski armiji je imela konferenco o uresničevanju zamisli o splošnem ljudskem odporu. Zvezni sekretar za obrambo general Nikola Ljubčić je v svojem govoru posebej opozoril, da "sovravniki nenehno napihujejo naše težave, nenehno nastopajo z novimi parolami in želijo ustvarjati negotovost, zasejati dvome ter ovirati našo notranjo ustalitev. Budno moramo spremljati rovarjenje vseh, ki skušajo delovati razbijaško v Jugoslovanski ljudski armiji, ker ti elementi delujejo tudi proti državi. Delovanja notranjih in zunanjih sovražnikov ne smemo podcenjevati" je poudaril general Ljubčić. Obrambi minister očividno išče sovražnika tam, kjer ga ni, kajti pravi sovražniki sedanega sistema sov vojski sami, so vojaki, kakor hitro odločijo —vojaško suknujo.

Odločno dejanje

Koroški Slovenci se že od podpisa avstrijske državne pogodbe 1. 1952 dalje borijo za izpolnitev njihovih pravic, ki jim pripadajo po členu 7. te pogodbe. Med te spadajo tudi dvojezični krajevni napisi po ozemlju Slovenske Koroške, ki jih sploh ni. Vsak tujec lahk oopazi, kakšna krivica se še zdaj godi koroškim Slovincem, posebno če potuje po Južni Tirolski, kjer so vsi napisi dvojezični — italijanski in nemški ali pa ob slovenski obali, kjer so napisi v slovenskem in italijanskem jeziku. Toda tujci so lahko presenečeni, ko na prometnih križiščih po Sloveniji vidijo kazipote samo z napisom Klagenfurt. Kako naj pomagamo koroškim Slovincem v njihovi borbi, ko pa niti v Sloveniji ni označeno mesto Celovec—poleg Klagenfurta. Temu so zdaj napravili konec mariborski študentje, ki so pozvali slovenske oblasti, naj popravijo vse prometne napise in Klagenfurtu dodajo slovensko ime CELOVEC.

realizaciji demokratičnega samoupravljanja ter energičnemu odpravljanju vseh ovir našega družbenopolitičnega razvoja". V imenu Tribune je spregovoril Tone Remc, ki je dejal, da so uredniki mnenja, da prispevek P. Kristana v tretji številki lista v celoti ni škodljiv, am-

Holiday Garden Slovenian Country Club

želi članom, prijateljem in obiskovalcem
VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE"
IN
SREČNO NOVO LETO

HVALA VAM VSEM!

Odkritosrčna zahvala mojim glasovalcem, vsem mojim kampanjskim sodelavcem in vsem mojim prijateljem.

JOHN YAREMKO

Mesto običajnih božičnih kart z voščili, želita vsem prijateljem in znancem v Chicagu in drugod prav veče božične praznike in srečno novo leto 1972.
DR. LEOPOLD IN FANI HUMER
N.Riverside, Ill.

Voščila za BOŽIČ in NOVO LETO

ter najboljše želje za uresničenje slovenskih ciljev pošiljajo somišljenikom v Sloveniji in po svetu prijatelji v Washingtonu.

Vesele Božič in izpolnjenih upov polno 1972
želita

Glavni odbor in Svet Slov. drž, gibanja

Zadovoljen Božič is uspehov polno 1972
žele
somišljeniki slovenske državne ideje v Clevelandu, USA.

Vsem Slovincem širom sveta in v domovini
Vesel Božič in zadovoljno 1972
Slovenska Narodna Zveza v Kanadi

Vesele Božič in uspešno 1972

želi vsem svojim cenjenim strankam
"Slovenija" Meat and Delicatessen

2409 Dundas St. W. LE. 5-8946

Uvažamo fina jugoslovanska jedila.

RADENSKA — ROGAŠKA

Se še nadalje priporoča J. Zalar.

PRVI KONGRES POTROŠNIKOV NA ŠVEDSKEM

Nedavna reorganizacija centralne organizacije potrošniških zadrug na Švedskem je znižala število voljenih delegatov na 200. Da bi ohranili vpliv članov na združeno organizacijo, so ob enem sprejeli v nova pravila, da mora Zveza vsaj vsaka štiri leta sklicati poseben kongres potrošnikov. Ta kongres ima sicer samo posvetovalno pravo, toda njegovih nasvetov si Zveza ne bo drznila prezreti.

Prvi kongres je bil po dobri pripravi letos v Stockholmu od 20. do 23. septembra. Zveza je pripravila študijski material, ki ga je uporabljalo v celoletnem programu nad 13.000 oseb. Ti študijski krožki so po zaključku študija pripravili nad 5000 resolucij, ki so bila predložene pripravljalnemu odboru za kongres. Zaradi pregleda je komisija razdelila predloge v 10 skupin, ki so potem tudi zborovale v posebnih odsekih za časa kongresa.

Kongresa se je udeležilo 300 delegatov, ki so jih izbrali udeleženci teh študijskih krožkov, 150 delegatov so poslala petnajstera okrožja, v katero je razdeljena Zveza, 75 delegatov je določila Zveza in 50 delegatov so poslale druge organizacije kot strokovne organizacije in zastopniki združenih organizacij Norveške, Finske, Danske in Islanda.

Delegati so dobili v roke seznam vseh predlogov kot so bili predloženi, povzet predlogov, organiziranih po desetih skupinah, ter podatke, ki so osvetljevali ozadje predloženih problemov.

Skupine so potem na kongresu v skupnih zborovanjih predložile predloge, katere so sprejeli in celotna skupščina je končno odločila usodo predlo-

gov — seveda po debati zgovornikov in onih, ki so predlogu nasprotovali. Zborovanje je pričel švedski ministerski predsednik Olof Palme, ki je označil v daljšem govoru sedanje in bodoče prizadevanje vlade da pomaga ščititi potrošnika. Pri tem je poudaril, da potrošniki sami ne smejo biti pasivni, marveč da morajo bravniti svoje interese predvsem z dobro uspevaajočo združeno organizacijo. Pri časnikarski konferenci, ki je sledila, je povedal, da je tudi sam član zadruge. V opoldanskem odmoru je kosil z mnogimi drugimi delegati v restavraciji velike združne trgovine PUB, ki je sredi Stockholma, ne daleč od velikega "Ljudskega doma" | Folket Hus |, last strokovnih organizacij, kjer je bil kongres.

Delegati so resno delali 4 dni. Debate v pocdinih skupinah so večkrat trajale pozno v noč. Ker je bilo vse poslovanje v švedščini, sem bil samo pri začetku zborovanja in pri zaključnem delu. Zveza mi je dala na razpolago uradnika iz oddelka za stike z zamejstvom g. Ingvarja Oscarssona, ki mi je prevajal glavno dogajanje kongresa.

O končnih sklepih bom poročal, ko bo na razpolago angleški prevod resolucij.

Rudolps Čučes

• V Zapadni Nemčiji se kaže naraščanje življenjskega standarda tudi v spremembi jedilnega lista. Letna potrošnja na osebo je narasla od povprečij v letih 1957/61 do 1. 1969/70: v zelenjavi od 50,3 kg na 65,4 kg, v svežem sadju od 71,4 na 93,8 kg in v citrusnih sadovih od 16,1 kg na 20,7 kg. Potrošnja krompirja pa je padla v istem času od 133 kg na 102 kg na osebo. -f8

Slovenec dobil priznanje kot "Outstanding Educator of America"

FYI (For Your Information), uradno glasilo državne univerze v Kentu, Ohio, poroča v izdaji z dne 23. avgusta tudi naslednje:

Sedem naših profesorjev je dobilo vsenarodno priznanje. Izbrani so namreč bili za vključitev v publikaciji, OUTSTANDING EDUCATORS OF AMERICA (Odlični vzgojitelji Amerike), 1971... V knjigi bodo objavljeni življenjepisi zmagovalcev. Vsaka univerza ali kolegij v državi imenuje tu nekaj svojih profesorjev, ki v največji meri dosegajo naslednja merila: predavateljske zmožnosti v razredu, doprinos k raziskovanju, administrativne sposobnosti, delo za skupnost in poklicni ugled.

Kentska univerza je med največjimi v Združenih državah, saj na njej poučuje nad tisoč profesorjev. Od več kot tisoč jih je bilo za zgornje priznanje po zgoraj omenjenih merilih izbranih in po vsenarodni komisiji potrjenih sedem. Eden iz te sedmice najboljših je slo-

venski profesor sociologije dr. Edi Gobec. Univerza ga smatra za enega svojih najboljših predavateljev. Naš slovenski profesor je poleg več del v slovenščini tudi avtor sedem knjig in monografij v angleščini in številnih razprav v strokovnih žurnalih in enciklopedijah. Je glavni urednik znanstvene serije pri Cleveland Society for the Blind (druge največje ustanove za slepe v Ameriki) in sourednik mednarodne sociološke revije, The International Journal of Contemporary Sociology, ter član uredniškega odbora revij Indian Sociological Bulletin in Revista Internacional de Sociologia. Poleg tega je ustanovitelj in ravnatelj ustanove Slovenian Reserch Center of America, Inc., glavni tajnik založbe BURAM Books in drugi podpredsednik mednarodne organizacije D.T.K., The International Social Science Honor Society, ki ima društva v 86 državah. Izvoljen je bil tudi v Narodni register prominentnih Amerikancev in predsednik Nixon ga je svoječasnno poprosil za nasvet v pogledu svoje

IZ PAVLIHE (lista za pametne Slovence, itd) ZACARANÍ KROG

Mi smo specifična družba s specifičnimi pogoji gospodarjenja. To pomeni, da smo specifična družba s specifično velikimi razlikami med najvišjimi in najnižjimi osebnimi dohodki ter s specifično velikim gospodarskim kriminalom in birokracijo, družba s specifično veliko časovnih ali spremenljivih ukrepov, predpisov in zakonov. Specifični smo tudi zaradi naraščanja naših dolgov in nerentabilnih investicij za tovarne in druge objekte, specifični smo tudi zaradi slabe šolske mreže, kjer vzgajamo delavce in strokovnjake, ki potem odhajajo v tujino. Specifični smo tudi zaradi slabih cest, železnic in nesnage v naših turističnih krajih, ki so specifični zaradi specifičnega razlikovanja domačih in tujih gostov. Pri nas je tudi specifično razmerje med dohodki in cenami ter med tem, kaj je luksuz in kaj potrebna dobrina. Zato ni nič posebnega, če imamo tako specifično družbo.

KAMEN SPOTIKE

Od 90.000 otrok naših zdomcev v ZRN se jih je v nemške

šole vpisala le petina...

Nacionalni ponos naših zdomcev je zgleden: ne dajo Nemcem, da bi jim otroke potujčili! Naj raje ostanejo neprismeni.

Prosvetna slovnica

IMENOVALNIK je tisti, ki imenuje našega ravnatelja, ki ga mi izvolimo, in ko ga izvolimo, še ne vemo, če bo imenovan in blagoslovljen.

RODILNIK je višja prosvetna oblast, ki rodi vsako leto nekaj novega v veliko veselje učencev, staršev in učiteljev.

DAJALNIK je naša ljuba občina, ki daje denar za šolstvo. Občina bi rada, da bi bila dajalnik republika, ker je pa republika pametnejša od občine, je tako, kot je.

TOZILNIK je učitelj, ki kar naprej nekaj toži in mu ni všeč ne plača ne učni načrt, in to toži že petindvajset let.

MESTNIK je bivši fizikturnik naše šole, ki je brez višje matematike ugotovil, da ima lahko v mestu višje dohodke in svetlejšo prihodnost kakor pri nas na deželi. Zaradi tega je povsem neodgovorno pustil naše šolarje brez telesne vzgoje.

ORODNIK je naš hišnik in kurjač ki zna še pleskati, popravi električno napeljavo, vsta-

Vesel Božič in srečno 1972 želi

edina slovenska restavracija in taverna

TIROLER

(pod Bloorom)
na 1115 Bay St., Toronto
Imamo
Dining lounge licence under the liquor licence act.
Postrežemo vam tudi z izbranimi vini iz Slovenije.

Vesele Božič in uspešno 1972 želita vsem svojim prijateljem in znancem,

Viktor in Pavla Trček

Res.: 86 Fern Ave., Toronto 3, Ont.
Bus.: 115 Roncesvalles Ave. Tel. LE. 5-1894

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE

in srečno novo leto vam želi

ZDRAVNICA

DR. GLORIA S. BRATINA

Zadovoljen Božič in veselo in se priporoča novo leto želi

CARL VIPAVEC

SLOVENSKI ODVETNIK IN NOTAR

The Simpson Towers 401 Bay St. Suite 2000 - EM. 4-4004

Vesel Božič in srečno novo leto vam želi zdravnica

DR. IVA PRAPROTIK-MIHIČ

15 RONCESVALLES AVE., TORONTO 156
(blizu križišča Queen St.)

Tel.: 535-4659.

ALBION GLASS CO. LTD.

1770 Albion Rd. Rexdale 749-2777

SLOVENSKA STEKLARNA

ZELI VSEM STRANKAM IN ZNANECM

Vesel Božič in uspešno novo leto

Lastnik: Frank Vlahovič

administracije. Rojak Gobec zdaj pripravlja svojo osmo angleško knjigo, v kateri bo opisal znamenite in izredno uspešne Slovence po vsem svetu.

Profesor Edi Gobec je poročen z Mileno, bivšo učiteljico iz znane Osenarjeve družine. S hčerka Milico in Mojco živijo na naslovu 29227 Eddy Rd., Wickliffe, Ohio 44092.

viti razbite šipe, saditi rožice, čisto prave, ne take, kot tovariš nadzornik, in sploh zna uporabljati različno orodje. Je poleg snažnik edini neposredni proizvajalec na šoli. S svojim delom prihrani marsikateri dinar. Če bi ga plačevali kot obrtnike, bi imel višjo plačo kot ravnatelj. Naj živi in se razvija! Hišnik namreč.

* Tudi časopisi so bolj pritiski kot pa tisk.

* Bolje je biti zaprt vase kot pa v zaporu.

* Voditelji neumnih so naj-srečnejši, saj imajo največ naslednikov.

* Ploskanje je zato, da ni treba razmišljati—o govoru.

* Samo zdrava družba nima težav z graditvijo bolnišnic.

* Bil je brezkompromisen borec. Boril se je izključno zase.

* Tudi ribe se integrirajo. Velike žrejo male.

* Kdor se dvigne nad ljudstvo, je zanj izgubljen.

* Če se bodo nadaljevale prepovedi politično nevarnih časopisov, bomo lepega dne lahko brali le še pornografijo in uradne liste.

* Našo pot v socializem jih vse preveč prečka.

* Po raznih izpadih, šovinističnih shodih in intrigah sodeč se poraja nov razred tistih, ki stojijo zadržani.

* Visokega položaja žal ne dosežejo samo veliki mojstri.

* Pametni že v nedeljo ve, da ni vsak dan nedelja.

* Nekateri žive od svojih desetih prstov, nekateri pa samo od svojega kazalca.

VESEL BOŽIČ mnogo uspeha in sreče ve letu 1972 ter mnogo dobre volje v podpori za naše glasilo "Slovenska Država".

Združeni v delu za Slovenski vsenarodni cilj — SLOVENSKA

DRŽAVA

pojdemo vstajenju naproti Pozdravlja vse znance in prijatelje širom sveta:

Mirko Geratič

2737 W. 16th St.
Chicago, Ill. 60608

* Samomorilec je tudi srečen, če se mu vse ne posreči.

* Razlika med kapitalizmom in socializmom je v tem, da v kapitalizmu kapitalisti izkoriščajo delavce, v socializmu pa delavci izkoriščajo — sami sebe.

* Delavski razred je temelj, na katerem nedelavski razred gradi hiše.

* Problem naših delavcev je odšel v tujino.

* V prepad med generacijami pade preveč mladih strokovnjakov in premalo odsluženih starin.

* Raje imam napis VSTOP PREPOVEDAN kot IZHODA NI.

* Tako dolgo se je boril za golo resnico, da je bil obsojen zaradi nemorale.

* Kolikor časa spreminjaš druge, toliko časa ne moreš spremeniti sebe.

* Zakaj bi moral majhen narod jesti z majhno žlico?

* Zmetali so mu toliko polen pod noge, da je imel dovolj drv za vso zimo.

Vesele Božične praznike

in srečno novo leto vam želi

ANTON'S MEAT MARKET

ANTON BAVDEK

PRVA SLOVENSKA MESARIJA V TORONTU

Imamo vedno sveže meso, okusno prekajeno meso, krvavice in klobase. Posebnosti: "nadevani želodci". Če pripravljate gostije, bankete ali slinčo, se priporočamo.

Na zalogi bučno olje in Radenska slatina. Dostavljamo na dom brezplačno. Po zelo ugodnih cenah vam napolnimo hladilnike.

633 VAUGHAN RD. na vogalu Oakwooda TEL. 783-0423 in 783-0312

Mesarija in klobasičarna

DERMASTJA

želi VSEM ODJEMALCEM IN ROJAKOM

VESEL BOŽIČ in SREČNO NOVO LETO

— Na razpolago imamo vse vrste svežega in doma prekajenega mesa, kranjske klobase, vse vrste domačih salam, šunk itd. Dobite tudi bučno olje, kiso zelje, repo, radensko slatino itd. — Dostavlja brezplačno. — Irgovina z živili! Prostor za parkiranje! — Se priporogamo! Sprejemamo naročila iz cele Kanade in pošiljamo C.O.D.

192—194 Augusta Ave., Toronto 2B, Ont.
366-2165

Vesele praznike in srečno novo leto
Vam želi slovenski

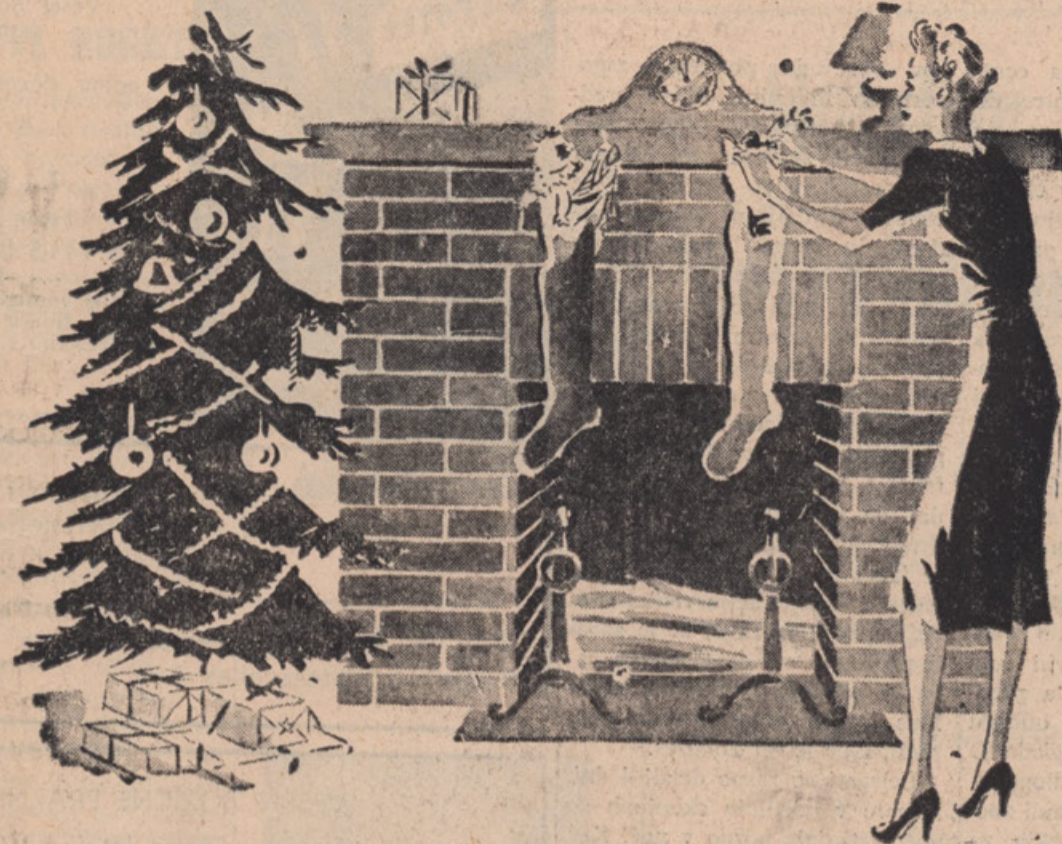
SELDON HOTEL CO. LTD.

IN NJEGOVI UPRAVNIK

Rafael Murovec

Owen Sound, Ont.

Owen Sound 376-4050

Vesele praznike in srečno novo leto Vam želi
JOŽE POGAČAR - REALTOR

Member of Toronto Real Estate Board 57 Anderson Ave., Toronto 7, Ont. 489-8331

ski

old smokey

**KIMBERLEY ONTARIO
IN BEAVER VALLEY**

Blagoslovljen Božič in srečno novo leto

Vam želi slovensko smučišče

**OLD SMOKEY,
Kimberley, Ont.**

Toronto office 923-1397

Kimberley (519) 599-5433

BLAGOSLOVLJEN BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO
želi

SLOVENSKA HRANILNICA in POSOJILNICA

Janeza E. Kreka,

ki je edini zavod vseh Slovencev v Torontu in okolici. Na hranilne vloge plačuje višje obresti kot banke in daje osebna in hipotečna posojila (mortgage) pod ugodnejšimi pogoji kot drugi denarni zavodi in finančne družbe.

Slovenska hranilnica in posojilnica zavaruje na lastne stroške hranilne vloge, osebna in hipotečna posojila (mortgage) za slučaj smrti. Posluje v lastni hiši na 646 Euclid Avenue, blizu slovenske cerkve, pet dni v tednu.

Uradne ure: Nedelja od 10—12h; torek, četrtek, petek od 10—1h in od 5—8h. V soboto odprto od 10—3h. Zaprto: ponedeljek in sredo ves dan.

V SKUPNOSTI IN ZAJEMNOSTI JE MOČ!

SLOVENSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA

646 EUCLID AVENUE, TORONTO 4, ONTARIO
Telefon: 532-4746

Pomožni urad: vsak petek zvečer (7—9 ure)

747 BROWN'S LINE, TORONTO 14, ONT.

(v sesterski hiši poleg cerkve)

